

FRÝDECKO ≈ MÍSTECKÝ PATRIOT

KULTURNĚ-SPOLEČENSKÝ MĚSÍČNÍK | ZDARMA | X. ROČNÍK | ČERVENEC 2024

Beskydy jsou má domovina

rozhovor s Janem Satinou
na stranách 8-10

GASTRO PRÁZDNINY JSOU ZPĚT!

10. - 31. července 2024

FRÝDA
OKROKOVSKÝ
MĚSÍČNÍK

www.ocfryda.cz

Z historie textilnictví ve Frýdku a Místku – Geiringerové – 30. část

Ferdinand Victor Geiringer začal v Místku působit jako zaměstnanec Aloise Lembergera, který z něj vytvořil svoji prodlouženou místeckou ruku. Netušil tehdy, že tato „ruka“ se bez jeho vědomí začne samostatně hýbat a že jí zůstane pod nehty i něco málo z jeho vlastnictví. Při vyslovení jména Geiringer se pak nejednomu textilnímu dělníkovi v Místku začala v žilách prudce vařit krev a tlak vyskakoval povážlivě vysoko.

► Petr Juřák

Geiringer Familie – významní členové rodu

V jednom z minulých dílů jsme se zmínili o propojení rodiny Geiringerovy s rodinou Stocků, výrobců proslulého likéru Fernet Stock. Nebylo to však jediné spojení příslušníků rodu s významnými osobnostmi evropského nebo světového významu. Kromě toho někteří z členů rodu Geiringerů sami patřili mezi elitní umělce či vědce.

Hilda Geiringer

Dcerou Ferdinandova bratra Ludwiga byla významná rakouská a později americká matematička Hilda Geiringer. Vystudovala matematiku na vídeňské univerzitě, kde získala i doktorát. V roce 1921 se přestěhovala do Berlína, kde působila na Institutu aplikované matematiky jako asistentka Richarda von Mises. Po převzetí moci Hitlerem v roce 1933 odjela z Berlína do Bruselu a v následujícím roce do Istanbulu, kde byla jmenována profesorkou matematiky. Začala se zde rovněž věnovat problematice genetiky a patřila

Neteř Ferdinanda Geiringer, matematička Hilda Geiringer

mezi průkopníky tohoto vědního oboru.

V roce 1938 Hilda odešla do Spojených států, v roce 1944 se stala profesorkou matematiky na Wheaton College v Nortonu v Massachusetts. O devět let později začala působit na Harvardu a v roce 1959 se stala členkou

elitní Americké akademie umění a věd. Členy této exkluzivní učené společnosti bylo od jejího založení v roce 1780 pouze necelých patnáct tisíc osobností, mezi nimi bylo více než 250 laureátů Nobelovy ceny.

S Hildou Geiringer je spojen také jeden matematický termín,

tzv. Geiringer-Lamanův teorém. Hilda jej formulovala v roce 1927 a v roce 1970 jej potvrdil holandský matematik Gerard Laman. Hilda Geiringer zemřela 22. března 1973.

Hilda Geiringer byla dvakrát vdaná, prvním manželem byl matematik Felix Pollaczek (1892–1981), s nímž měla dceru Magdu. Druhým Hildiným manželem byl Richard von Mises (1883–1953). Ten se narodil ve Lvově do židovské šlechtické rodiny a patřil mezi nejvýznamnější odborníky na aplikovanou matematiku 20. století. Již ve svých 26 letech byl jmenován profesorem aplikované matematiky ve Štrasburku, poté působil mimo jiné na univerzitách v Berlíně, Istanbulu a na Harvardu.

Richardovým bratrem byl Ludwig von Mises (1881–1973), jeden z nejvýznamnějších světových ekonomů 20. století. Patřil mezi představitele tzv. rakouské školy, byl kritikem státních zásahů do ekonomiky a obhájcem klasického ekonomického liberalismu, jehož základní premisou je existence svobodného trhu. Mezi jeho žáky a následovníky patřila řada významných ekonomů, kteří často byli ekonomickými poradci prezidentů či premiérů a ovlivňovali tak hospodářskou politiku těchto zemí.

Nejslavnějším von Misesovým žákem byl Friedrich August von Hayek (1899–1992), rovněž představitel tzv. rakouské školy, který v roce 1974 obdržel Nobelovu cenu za ekonomii. U nás mezi propagátory myšlenek Ludwiga von Misesa patřil bývalý premiér a prezident Václav Klaus. ■

INZERCE FMP 2065/06

www.auta-lpg.cz

☞ Montáže LPG
☞ Revize LPG-CNG
☞ Servis

776 226 998

Kunčičky u Bašky 66

CNG

LPG

INZERCE FMP 2061/06

**Kominictví
BUMBALA**

+420 724 921 728
bumbala.lukas@seznam.cz
www.kominictvibumbala.cz

**FRÝDECKO-MÍSTECKÝ
PATRIOT
distribuuje
Česká distribuční, a. s.**

V případě, že vám nebyl doručen, obraťte se na reklamní oddělení společnosti:
tel.: 800 888 558 nebo
e-mail: info@distribucni.cz.

Vždy uveďte kompletní adresu.

Palkovický vodník pomohl obci k vítězství

Obec Palkovice se stala v soutěži Obec roku celkovým krajským vítězem. Zda jí k vítězství ve velké konkurenci pomohla dřevěná socha vodníka a ovlivnila porotu, která rozhodovala o vítězi mezi 18 přihlášenými, úřední zpráva neuvádí. Palkovice tedy postoupily z krajského kola do národního finále. Jen pro zajímavost, v loňském roce bylo do krajského kola přihlášeno pouhých šest obcí.

Krajská komise objížďala všechny soutěžící obce a sestavovala žebříček, ze kterého vzešel postupující do celostátního finále. Předsedkyně porotců, resp. výběrové komise Andrea Lorková (starostka obce Závada) konstatovala: „Jedenáctičlenná komise objížďá jednotlivé obce a v časovém intervalu dvou hodin hodnotí, jak ta obec funguje, jaké tam jsou spolky, jak fungují a další předepsané aspekty – například zeleně, architektonické stavby, kulturní památky a další věci. Takže věříme, že ocenění Zlatou stuhu získá ta nejlepší obec.“

Odborná hodnotící komise, složená většinou ze starostů našeho okresu nakonec rozhodla a vítězem se staly Palkovice.

Místostarosta obce David Kula uvedl: „Palkovice se účastnily po deseti letech, kdy jsme skončili třetí. Úplně jsme nevěřili, že máme velkou šanci uspět, ale nakonec jsme do toho dali maximum. Zapojily se spolky, zapojila se škola a všichni pracovníci

obce. Přišli i občané, takže je to takové velké kolektivní dílo, za které patří dík všem. Za posledních deset let jsme v obci vybudovali nebo opravili řadu budov. A toto bylo vyvrcholením našeho snažení, kdy se nám podařilo loni otevřít nový obecní úřad, který se stal symbolem naší účasti v soutěži.“ Palkovičtí ihned začali připravovat program pro celostátní finále. ■

Sezonní linka opět v provozu

V letošním roce, po dobrých předchozích zkušenostech přepravců, je opět v provozu pravidelná autobusová linka na Olešnou (320). Její trasa je okružní – a vede z Frýdku do Místku s koncovou zastávkou na Olešné. Cílem je usnadnit dostupnost občanům dopravu na aquapark a k dalším atraktivním cílům na Olešné.

Městská rada o zařazení tohoto spoje rozhodla na základě pozitivních ohlasů z roku 2023, kdy autobus na této lince vyjel poprvé. Během pracovních dnů budou vypraveny čtyři spoje, o víkendech a svátcích bude jejich počet navýšen na devět spojů denně a v provozu je do 29. září 2024.

Okružní trasa má 20 zastávek a vede ze zastávky Liskovec, Marlenka přes Frýdek, magistrát na vlakové nádraží, dále kolem haly Polárka k poliklinice, odtud na Riviéru a přes Beskydskou až na Olešnou. ■

INZERCE FMP 2099/01

Pojďte na VÝSTAVU ZÁJMOVÉ UMĚLECKÉ ČINNOSTI V BESKYDECH

od 6. července 2024 do 27. července 2024
v Základní škole, Ostravice 300

49. ročník

Slavnostní zahájení dne 6. července 2024 v 10:00 hodin

Kulturní program zahájení obohatí svou hudbou, zpěvem cimbálová muzika Kotci, výstavu otevře Lašský král Zdeňka Viluš Krulikovský.

Vystavují lidoví umělci v desítkách oborů - malba, grafika, samorosty, keramika, dřevorezba, práce z kovu, práce ze dřeva, paličkování, výšivky, šperky, háčkování, vitráže, drátování, pedig, dřevomodelářství a jiné.

Otevřeno denně 9 -12 hod., 13 -17 hod.

FRÝDECKO=MÍSTECKÝ PATRIOT

| Registrační číslo MK ČR E 22263 | Vydává: Jiří Vítězslav Sachr
| Adresa redakce: S. K. Neumanna 1641, 738 01 Frýdek-Místek
| Kontakt: redakce@fmpatriot.cz, 608 832 606, www.fmpatriot.cz | Tisk: MAFRAPRINT, Pavelkova 7, Olomouc
| Grafika: Studio 87, Josef Omelka | Distribuce: Česká distribuční k.s. | Nevyžádané příspěvky nevracíme
| Za obsah inzerce zodpovídá její zadavatel, nemusí odpovídat názoru redakce
| Neoznačené foto pochází z archivu redakce | Datum vydání: 6. 7. 2024 | Náklad: 26 700 ks
| Foto na titulní straně: Pavla Rechtenbergová

Inzerci vám rád zprostředkuje
Jiří Vítězslav Sachr
Tel.: 608 832 606
redakce@fmpatriot.cz, inzerce@fmpatriot.cz

www.fmpatriot.cz

INZERCE FMP 2067/06

- Tepelná čerpadla alpha innotec
- Kotle na dřevo Blaze Harmony
- Instalace podlahového a ústředního topení
- Plynové kondezační kotle Broetje Heizung

www.hrusatop.cz

Tel.: +420 725 980 764, mail: d.hrusecky@email.cz, Místecká 176, 739 21 Paskov

SLOUPEK

Už jsme doma!

Náš nedávný neúspěch na fotbalovém mistrovství Evropy v Německu zvedl všeobecnou vlnu kritiky na reprezentaci, trenéra Haška, ale i rozhodčí, kteří pískali naše nepovedené zápasy. A teď – čistě můj pohled: Fotbalu se sice aktivně nevěnuji už od svých čtyřadvaceti let, kdy jsem naposledy chytal pražskou Hanspaulskou ligu za tým Ajax Baba a góly mi dávali slavní Karol Dobias nebo Tomáš Kříž (v té době Bohemians nebo Dukla). Našemu repre týmu na mistrovství chyběla větší rychlost, agresivita, a především góly v sítích soupeřů. Zápas vyhrává ten, kdo vstřelí více branek (získá více bodů), to je nepsané pravidlo i u ostatních sportů. Fotbal je i o disciplíně jednotlivých reprezentantů. Pravidla zakazují, aby hráč rukama objímal soupeře, tahal ho za dres nebo ho prostě jenom zezadu strčil. Ruce jsou v kopané zakázané, a když je hráč použije, následuje trest. Od napomenutí přes karty až po penaltu! Gólmáni by byli na dlouhé povídání. Naše jednička Jindřich Staněk něco chytil, ale musím mu vyčítat vyrážení balónů (viz vlastní branka proti Portugalsku ve spolupráci s Hranáčem). Brankář musí míč chytit! To je základ gólmanské abecedy, kterou by měli svým svěřencům trenéři vštěpovat už od záčků! V mnohém mi fotbal našeho mančaftu připomíná naše „úspěchy“ ve vzdělávání celého národa, a to nejen dítek školou povinných. Pokud člověk od útlého dětství nezíská pevné návyky a základy už díky výchově v rodině, ve škole je těžko dohání a stává se zbytečným cílem posměchu svých spolužáků. Pokud nepochopí, že $1+1=2$ a písmenko A se nečte jako U, nemá cenu pokračovat dál. To samé platí pro hráče v poli: být pořád v pohybu, jít přihrávce naproti, umět zpracovat balón, přihrát spoluhráči a mít v hlavě trochu fotbalového myšlení. Vše našim spílmachrům na hřišti chybělo. Tak dnes končí slovy pana Načeradce z Poláčkových Mužů v ofsajdu (offsidu): „Co já se vlastně rozčiluji? Copak je mi tohle zapotřebí!“

Martin Sládek, (27. 6. 2024)

Čtyři oceněné osobnosti města za rok 2023

Za vlastní činnost, tvorbu, přínos pro město a záchranu lidského života ocenilo vedení Frýdku-Místku čtyři občany, kteří se nějakým způsobem podíleli v minulosti na jeho rozkvětu. Ceny za rok 2023 z rukou primátora Petra Korče byly v oblasti výtvarné umění a architektura in memoriam uděleny Jaroslavu (Jaro) Čermákovi (1895–1945), za přínos v oblasti kultury (hudby) Radce Kulichové, která stála u zrodu Městského folklorního festivalu Frýdek-Místek a Sborových hudebních děl, za přínos v oblasti záchrana lidských životů Zdeňku Matuszkovi. Ten od svých 17 let protestoval proti bývalému režimu, podepsal Chartu 77, rozmnožoval samizdatovou literaturu. Čtvrtým oceněným rovněž za přínos v oblasti záchrana lidských životů se stal Vojtěch Polášek.

Jaroslav (Jaro) Čermák byl významným architektem a stavitel. Ve Frýdku-Místku vyprojektoval a postavil řadu veřejných i soukromých staveb, např. místeckou pobočku městské knihovny, budovu Nové scény Vlast, činžovní domy na Spořilově a mnoho dalších. Koncem května 1945 byl bez důkazů obviněn z kolaborace, internován a dozorcí umlácen lopatou. Jeho vražda se nikdy nevyšetřila. Cenu převzal jeho příbuzný Vladimír Šlapeta, architekt a historik. „Děkuji za celou rodinu za toto ocenění. Jsme za to velmi rádi, je to určitě zadostiučinění a ohodnocení práce Jaro

Čermáka. Také se ukázala pravda ohledně jeho smutného konce,“ uvedl v poděkování Šlapeta.

Cenu města za přínos v oblasti kultury (hudby) obdržela Radka Kulichová, která stála u zrodu Městského folklorního festivalu Frýdek-Místek a Sborových hudebních děl. Na organizaci folklorního festivalu se podílela přes 20 let a na Sborových hudebních dílnách spolupracuje doposud. Do roku 2017 Kulichová působila jako předsedkyně Dětského folklorního souboru Ostravička. „Největší zásluhu na zorganizování folklorního festivalu mají Eva Geryková a Stanislav Novák, kteří už bohužel mezi námi nejsou. Kdysi jsme začínali pouze vikendovou akcí a se třemi zahraničními soubory. Postupně se to nabalovalo až do dnešní podoby. Těší mě, kolik dětí tančí v souborech. A musím říct, že jsem byla velmi ráda, když se mi po zveřejnění laureátů ozvali bývalí členové a blahopřáli mi,“ usmívala se Radka Kulichová.

Cenu města za přínos v oblasti Záchrana lidských životů převzal Zdeňk Matuszek. Od svých 17 let protestoval proti bývalému režimu, stal se signatářem Charty 77 a rozmnožoval samizdatovou literaturu. Za svoji činnost byl v roce 1977 odsouzen a nemohl studovat na středních školách v bývalém Severomoravském kraji. V listopadu 1989 organizoval ve frýdecké mostárně generální stávkou

a podílel se na založení Občanského fóra. Po roce 1989 byl rehabilitován a začleněn do 3. odboje. „Když se ohlédnu, nic bych nedělal jinak. Spíše lituji, že jsem toho mohl udělat více,“ uvedl.

Cenu za přínos v oblasti záchranu lidských životů rovněž převzal letos teprve desetiletý Vojtěch Polášek. Loni v srpnu projížděl s matkou Frýdkem-Místkem. Z okna auta si všiml starší paní ležící na chodníku. Upozornil maminku, která ihned zastavila, poskytla ženě v nouzi nezbytnou první pomoc a přivolala záchranou službu. Kolem seniorky přitom prošlo několik lidí, ale zůstali k situaci lhostejní. Vojtěv zájem o dění kolem sebe, aktivita a ochota zajistit člověku v nesnázích pomoc jsou v dnešním světě pro každého dobrým příkladem duchapřítomného občanského jednání. „Jsem rád, že jsem pomohl zachránit seniorku, která ležela na chodníku. Poprvé jsem takto někomu pomohl a udělal bych to znovu,“ potvrdil Vojtěch. Jeho maminka konstatovala, že její syn má velký smysl pro spravedlnost, občas se vloží do nějaké záležitosti, aby zjednal nápravu. „Už kvůli tomu donesl domů i poznámky ze školy,“ řekla s úsměvem.

Návrhy na osobnosti, které by si za svou činnost zasloužily prestižní ocenění statutárního města, podávají každoročně občané Frýdku-Místku. ■

Rada města vydala programové prohlášení

Koaliční partneři za hnutí Naše Město F-M a koalice SPOLU se na svém zasedání 11. června shodli na bodech, které budou dále společně naplňovat do konce volebního období. Výsledkem tohoto jednání jsou shrnuté v vydání Programového prohlášení Rady města Frýdku-Místku.

„Naší snahou je, aby Frýdek-Místek byl i nadále atraktivním městem a poskytoval svým obyvatelům prostor pro aktivní a spokojený život. Shodli jsme se na strategických investicích. Těmi jsou například propojení sídliště Slezská s vlakovým nádražím k budoucímu dopravnímu terminálu novým bulvárem, rekonstrukce Národního domu, bývalé záložny, opravy vnitrobloků na sídlišti Riviera a další,“ představil některé z nejdůležitějších investic primátor Petr Korč (Naše Město F-M).

„Rovněž připravíme infrastrukturu pro vybudování Alzheimer centra a dalších sociálně-zdravotních staveb, nabídneme podporu novým lékařům, zejména

pediatrům a stomatologům,“ doplnil náměstek primátora Marcel Sikora (SPOLU). Další body programového prohlášení se týkají vybudování nových parkovišť, volnočasového areálu na sídlišti Riviera, tělocvičen v Chlebovicích a u ZŠ Jana Čapka, zachování dotované MHD za 1 Kč, výstavby nového dopravního terminálu u vlakového nádraží, modernizace vozového parku, rekonstrukce a modernizace křižovatek, zachování kyvadlové dopravy na Olešnou, rekonstrukce zanedbaného bytového fondu města, výrazné podpory mládežnického sportu, obnovení naučné stezky a zřízení lesoparku ve Frýdeckém lese a města bez heren, ubytoven a byznysu s chudobou.

„Po zrušení programu na podporu pořízení hybridních automobilů z ušetřených financí z tohoto programu a z dalších zdrojů opět navýšíme od příštího roku podporu mládežnického sportu, a to o 7 milionů korun,“ doplnil primátor. ■

www.frydek-mistek.cz

Knihovnicí roku je Irena Liberdová

V kapli sv. Barbory se 7. června uskutečnilo vyhlášení soutěže Knihovnik/Knihovnice roku 2024 Moravskoslezského kraje. Čestné uznání za vysoké pracovní nasazení, sjednocování kolektivu a zviditelňování služeb knihovny získala zástupkyně ředitele Městské knihovny Frýdek-Místek Irena Liberdová.

„Knihovnu nedělá jen nová nebo zrekonstruovaná budova, ale hlavně lidé, kteří v ní pracují,“ uvedl ve svém blahopřání primátor města Petr Korč. Irena Liberdová

v knihovně organizuje přednášky, besedy, výstavy, soutěže, uvádí v život projekty, např. Zákoutí světa neslyšících a Střípky hluchoslepoty, který lidem s normálním sluchem přiblížil svět neslyšících, ale také přinesl osobám se sluchovým postižením potřebné informace, a dokonce i divadelní inscenaci. Frýdecko-místecká knihovna v roce 2022 mimo jiné získala ocenění knihovna roku České republiky a na získání tohoto titulu má svůj obrovský podíl i Irena Liberdová se svými spolupracovníky. ■

Město kupuje ruiny a prodává funkční budovy, radní vtáhli děti k Českému domu jen jako rukojmí

„Prostory očividně chátrají, dochází k postupným devastacím konstrukcí a viditelným poruchám na obvodových zdech, ke značné degradaci zdiva, izolace suterénu a podlah nebyla asi provedena, podmáčené základy, ztrouchnivělé vazné trámy, nosné prvky jsou v havarijním stavu, vyskytují se trhliny a deformace, které ovlivňují únosnost, uvolněné kotvy, vychýlení obvodové stěny, nedostatečné vzájemné propojení, nepříjemné poruchy v návaznosti zdiva na terén, zatékání, nadměrná vlhkost, plíseň, deformace a vzniklé trhliny nosných stěn ovlivňují stávající únosnost a stabilitu objektů...“

Ne. Není to pěkné čtení z části statického posudku (další části se kdovíproč tají), který měli zastupitelé jako podklad pro schválení nabytí Českého domu za bezmála 20 milionů korun. Ještě horší je to ve světle toho, že tento posudek je z roku 2005, a zub času se tedy do této ruiny (tak nazývá objekt i samotný předkladatel materiálu Jiří Kajzar z Našeho Města) zakousával dalších 19 let. Ke všemu vedení města nepředložilo konkrétní znění kupní smlouvy, ale nemá problém, aby v ní byly pasáže, kdy se město vzdává svých práv z vadného plnění a neúměrné ceny s ohledem na stav předmětu koupě, navíc s prohlášením města o znalosti stavu budovy. Jinými slovy kupuje dvacetimilionového zajíce v pytli, a ještě prohlašuje, že přes něj zvířátko dobře vidí a nebude prodávajícího hnát k odpovědnosti, ani když se

ukáže, že patří leda tak do kafilérky. Aby toho nebylo málo, prodávající podnikatel má jasnou vazbu na dnes vládnoucí Naše Město a ODS a byl zapojen do podvodného jednání se směnkou na 600 tisíc korun vůči hokejovému klubu. I do něj chodí spousta dětí, kterými se radnice zaštitila, aby svůj krok, který i další strany v opozici berou jako vtip hraničící s přičetností a jednoznačně porušující péči řádného hospodáře, dával alespoň zdánlivě nějaký smysl.

Jako budoucí využití objektu, který řečeno slovy náměstka Kajzara (výjimečně příznačnými) chce radnice „oživit, aby vstal z popela“, město vyneslo kartu dětí, kterým chce z tohoto spáleniště vybudovat objekt, kde mají být koncentrovány veškeré aktivity Střediska volného času Klíč. Naše hnutí asi nikdo nebude podezírat, že by nám téma smysluplného využití volného času dětí nic neřikalo, když právě ředitel SVČ Klíč Patrik Siegelstein byl na kandidátce Přátel. Určitě by byl ale šťastnější, a s ním i všichni Přátelé, kdyby si místo rozpadající se barabizny za radnici za jen velmi neochotně přiznané náklady na její rekonstrukci ve výši minimálně 120 milionů korun mohl naprojektovat zbrusu nový objekt, bez omezení, všem potřebám dětí na míru. Když jsme žádali o jeho účast na zastupitelstvu, abychom získali další informace k jeho písemnému vyjádření, náměstek Kajzar to nejprve odmítal se slovy „pan Siegelstein neřekne nic jiného, než je v návrhu materiálu“, což zaváňelo tak moc, že nakonec na jedná-

ni pana ředitele povolali. A něco nového jsme se přece jen dozvěděli, například to, že pana ředitele radní ani neměli odvahu nabízenými prostory provést, takže v Českém domě „byl naposledy někdy v sedmnácti na pivo“. Proč jej tam nevzali, jsme se nedozvěděli, stejně jako co odradilo od koupi zájemce, který učinil příhoz v dražbě, nebo proč radnice argumentuje časovou tísní, když trh tento soubor nemovitostí dlouhodobě neakceptuje a v dražbách nebyl prodán. Všechny tyto otázky a argumenty vedení města onálepkovalo jako obstrukční a nedůstojnou debatu. Ani bohulibý záměr záchranu historické budovy k využití dětmi však nemůže zastít, že na příběhu Českého domu cosi zapáchá. Dalším vykřičníkem pro občany je, že na pozadí klesajících daňových příjmů města a potřebě realizace některých projektů za každou cenu vedení města na zastupitelstvu přiznalo, že chystá materiál k dani z nemovitosti. O jejím snížení v kontextu menšího přílivu peněz do pokladny města asi nebude...

Klub zastupitelů Přátel FM

Národnostní problémy mezi obyvateli Berlína ve Frýdku nebyly

Kolonie dělnických domů Nová Osada na okraji Frýdku byla vybudována pro nově příchozí zaměstnance lískovecké Karlovy huti na začátku třicátých let minulého století. Protože se jednalo o německé rodiny hutníků z Rotavy a Nejdku, odkud byla do Lískovce přenesena výroba plechů, vžil se pro tuto lokalitu název Berlín, který je používán dodnes. V minulém čísle vzpomínala na tomto místě Marie Březinová na své dětství a život v této lokalitě po druhé světové válce. Text vyvolal mezi čtenáři velký zájem, ozvali se další pamětníci, kteří zde prožili nějakou etapu svého života. Mezi nimi také Ludmila Wagnerová, která se sem nastěhovala spolu s rodiči na začátku války.

► Jiří Vítězslav Sachr

Pojdme úplně na začátek. Vzpomenete si na první chvíle v novém bydlišti?

Byly mi čtyři roky, když jsme se v roce 1940 přistěhovali na Novou Osadu zvanou Berlín ve Frýdku. Předtím jsme spolu s rodiči z matčiny strany a dalšími dvěma rodinami žili v Řepištích v patrovém domě, který postavil dědeček Kavka. Tam jsem se narodila. Otec Karel Mamula pocházel z Janovic, kde se vyučil jako krejčí, ale co si pamatuji, pracoval celý život

Otec Ludmily Wagnerové Karel Mamula

na horké válcovně v Karlově huti, od které získal v kolonii zaměstnanecký byt se dvěma místnostmi – kuchyní a ložnicí. Matka se starala o domácnost, byla v pokročilém stavu těhotenství, za pár týdnů se měla narodit moje sestra. Na ten den si pak živě vzpomínám. Byla neděle – s otcem jsem šla nejdříve na bohoslužbu do frýdecké baziliky a potom k fotografovi. Když jsme se vrátili domů, bylo nás už o jednu dívku více, dostala jméno Jarmila. Rodiče byli šťastní, doma bylo veselo a samozřejmě

mi chtěli sestru ukázat. Máma ji držela v náručí, byla zabalená v peřince, ale já ji nechtěla ani vidět. Celou dobu jsem totiž toužila po bráchovi Vaškovi a najednou tohle, taková zrada! Místo kluka nějaká holka... (smích)

Bydleli jsme ve druhé ulici od školky, tehdy bezejmenná – dnešní Josefa Haška. Žádná z ulic v kolonii neměla název, byla jen popisná čísla, šestnáct domovních vchodů v každé ze čtyř rovnoběžných ulic, které byly lemovány dalšími domy po obvodu. Těm se říkalo bočňáky. Před vchody udržované záhony s květinami a podél cesty stromořadí, jak zde v minulém čísle popisovala paní Březinová.

Ta vzpomínala také na školní jednotřídku, do té jste chodila?

Za války fungovala na Berlíně jenom školka. Ale zažila ji, a později se v ní učila má sestra. Do školy jsem od první třídy chodila do Lískovce. Řekla bych, že nás tam z Nové Osady docházelo více dětí než domácích z celé obce, taková velká tlupa. Měli jsme povinnou výuku němčiny, ale po osvobození se hned od nového ročníku přešlo na ruštinu. Školní rok začínal prvního září návštěvou kostela, nikdo se neptal, jakého jste vyznání, prostě se šlo. Vyučování ve školních lavicích začalo až následující den. Bohoslužbou v kostele školní rok také končil.

Zmínila jste se mi, že když šlo o vaši výchovu, neměla matka daleko pro pohlavek a facky...

Velmi si potrpěla na čistotu a pořádek. Chtěla, abychom vždy vypadaly jako ze škatulky. Musely jsme nosit zářivě bílé štramply, do vlasů jsme měly vpletenou mašli a bylo zle, když jsme se někde umazaly nebo přišly pozdě. To se

Obě sestry si společně s kamarádkou hrály s panenkami u dveří na zahradu. (cca 1943)

s námi nemazlila, facky a pohlavky rozdávala i za kdekakou jinou hloupost. Sílu v nich ale neměla. Při stavbě baráku v Řepištích na ni spadla kolečka s cihlami a měla od té doby pochroumanou ruku a nohu. Pokaždé když mě chtěla udeřit, jsem hrdě nastavila tvář a držela. Naopak sestra před ní vždy utíkala a provokativně na ni pokřikovala: „Nebolí, nebolí!“ Otec schovaný za rohem se tomu všemu smál a prsty na nás strouhal mrkvičku: „Kišky-lišky.“ (smích)

V době, kdy jste se do kolonie přistěhovali, zde žilo hodně německých rodin. Jaké bylo s nimi vzájemné soužití, vzpomenete si na někoho?

Určitě, v patře našeho domu bydleli Frenclovi. Paní byla Češka, německý manžel narukoval do wehrmachtu a po celou dobu války bojoval na frontě, vlastně jsem ho ani neznala. Měli malou holčičku Trudu a osmnáctiletého syna Waltra – ten nacistické ideologii propadl, byl zapálený myšlenkou bojovat za vítězství vůdce a německé Říše. Co vím, žádné národnostní problémy a spory mezi námi v kolonii nebyly, alespoň jako holka jsem žádné neznamenala a ani od rodičů jsem

neslyšela, že by o něčem takovém mluvili. Vedle sebe tu žili Češi, Němci i uprchlíci z těšínského Slezska po polském záboru našeho území – mezi ty patřili naši další sousedé Hvězdovi. Panovala mezi námi všemi pohoda, možná i proto si další německé rodiny nevybavuji, i když jich ve vedlejších domech žily desítky. Paní Frenclovou jsme měly rády, byla na nás vždy hodná a milá. To ovšem neznamená, že bychom byli neteční k tomu, co se dělo na frontě i v protektorátu. Matku třeba úplně rozpálilo, když nám do oken vylepili věčka...

O co se jednalo?

Jednoho dne se na oknech všech domů objevily zvenku nalepená velká černá písmena „V“, která měla symbolizovat německé vítězství ve válce. Matka začala jančit, chtěla je okamžitě odstranit, strhat, demonstrativně ukázat všem ostatním, že s tím nesouhlasíme. Křičeli jsme na ni, prosili ji, aby toho nechala, že nám to přinese jenom problémy, co kdyby nás za to někdo udal? Nakonec se nechala přesvědčit...

Další zážitek mám z posledních dnů války. Z místa na konci ulice, kde stál elektrický transformátor, byl krásný výhled na cestu

vedoucí z města do Lískovce a Řepišf. Stáli jsme s rodiči a pozorovali odtud nepřetržitý proud lidí prchajících před postupujícími Rusy ve směru od Ostravy. Zda se jednalo o armádu nebo civilisty vám už dnes neřeknu, ale určitě to byli Němci. Fascinoval mě jejich počet a nekonečná délka celé kolony s koňskými povozy i pěšími. Neměla konce, v kalendáři bylo datum 30. dubna 1945.

Co bylo pak? Zasáhly nějak osvobozovací boje o Frýdek do života civilistů na Berlíně?

Jen co zmizela kolona prchajících, objevili se první Rusové. Naši ulici ještě prošli dva němečtí vojáci, kteří ze svých samopalů stříleli přerušovaně do vzduchu. Zřejmě chtěli zastrašit obyvatele od úmyslu vyjít ven a přidat se k Rudé armádě. S otcem to šilo, chtěl být Rusům užitečný a po ruce. Někde si opatřil pušku a granáty. Ty uložil ke stěně za vstupní dveře a matce řekl, aby je v případě nutnosti použila, a někam zmizel. Ještě na něj stačila zvolat, že se jich ani nedotkne. Uplynula opět nějaká chvíle a otec se objevil zase doma. Nebyl sám, přivedl s sebou jednoho rudoarmějíčka. Zrovna jsme měli čerstvě na černo vypálenou kořalku ze švestkového kvasu. V kuchyni stál ještě destilační aparát, ze kterého do hrnku odkapávala čirá voňavá tekutina. Mladíkovi se rozzářily oči. S otcem si několikrát připil na vítězství a objímali se spolu. To už k nám dorazili i další sovětské vojáky, zřejmě se mezi nimi rozkřiklo, že máme dobrou slivovici. (*úsměv*) K jídlu nechtěli nic, hlad prý neměli, jen chuť si vypít. Všichni až na jednoho. Starý voják s vyhaslým pohledem jen mlčky seděl vedle kamen a sledoval svoje spolubojovníky.

V páté třídě v lískovecké základní škole. Ludmila Wagnerová sedící v první řadě druhá zprava. Červen 1947

Byl téměř k smrti znavený, už ho nebyl ani ten chlast. Zvedl se a i přes naléhání matky, aby něco snědl nebo si vypil s ostatními, mlčky odešel.

Otec si všiml, že někteří z Rusů mají rozbité a děravé boty. Nevadilo jim to. Někam odběhl a vrátil se s botou, kterou podával překvapenému vojákovi. Pak ještě jednou, tu zase přinesl jeho kolegovi. „To vám věnuje wehrmacht,“ řekl pobaveně. Asi je vyzul některému z padlých Němců na ulici.

O pár dnů později bylo město i celá republika osvobozeny, válka skončila. Změnil se nějak váš život?

Kolonie se ocitla bez vody. Nevím, co se stalo, ale z vodovodu na celém Berlíně netekla ani kapka. Jediná veřejná studna s pumpou byla dole u hospody U Židka, kam si pro ni s kýbly chodily hospodyně opakovaně i několikrát za den.

Na zahrádě s chalupou, kterou otec zdědil na Vršavci, měl z plechů, které se vyráběly v hutí, postavenou boudu. V ní měl pod balíky slámy po celou válku ukrytý automobil Opel se stahovací střechou. Kde ho získal, to opravdu nevím. Jakmile kolem nás prošla fronta a Rusové osvobodili město, hned tam běžel, aby se přesvědčil, jestli je v pořádku... Přijel s ním před naše okna a tam ho zaparkoval. Po válce jsme byli s elektrikářem Výležíkem jediní, kteří v kolonii vlastnili automobil. Servis na něm dělal Fukala z nedalekého statku. Hned v létě jsme v něm vyrazili do Prachovských skal, a protože nám sloužil dobře, jezdili jsme jím na výlety a společnou dovolenou i v dalších letech. Když dostal otec později v roce 1948 poukaz na úplně nový vůz Aero Minor, připadali jsme si jako předváleční továrníci.

V den, kdy se narodila její sestra, byla Ludmila Wagnerová s otcem u fotografa Kleinwächtera. (1940)

Ludmilčina sestra Jarmila se už narodila v roce 1940 na Berlíně.

Nemohu se zbavit myšlenky, kde na to vaši rodiče získali prostředky.

Otec byl celý život zvyklý tvrdě pracovat. Byl to dřič. Matka se starala o domácnost a zahrádku za domem, kde jsme měli vysázeny brambory a další zeleninu, on vydělával v hutí peníze. Nikdy jsme nestrádali, ani během války, kdy nám významně pomáhal matčin bratr Karel, který v Ostravě pracoval jako řezník. Od něj jsme měli maso, které matka zavařovala do konzerv a uchovávala na horší časy. Auto získal táta zřejmě od někoho, kdo musel na začátku války narychlo utéct před Němci. Možná od některého z frýdecko-místeckých Židů, kteří potřebovali okamžitou hotovost bez toho, že by na sebe upoutali pozornost výběrem peněz v bance. Ale to jen spekuluji.

Říkala jste, že vůz servisoval Fukala z nedalekého sedláckého gruntu?

Ano, jeden ze dvou bratrů, kterým patřily rozsáhlé polnosti, pastviny a rybník. Byl opravdový machr přes motory a automobily. Otec se na něj obracel po každé, když potřeboval na oplu něco opravit nebo seřídít. Šikovný a pěkný chlap, takový frajer. Vlastnil dokonce malé letadlo, se kterým létal zpod Štandlu.

Na Nové Osadě jste ale nezůstali, odstěhovali jste se. Kam to bylo?

V osmačtyřicátém jsme se přestěhovali dolů na Lipinu do třípokojového bytu. O dva roky později natáčel v kulisách Karlovy hutí

(*tehdy už přejmenované na Hutě Stalingrad – pozn. autora*) režisér Martin Frič celovečerní film o průběhu stávký Karlováků ve třicátých letech a sestra si v něm zahrála roli holčičky, která řediteli fabriky říká: „Vemte tatínka zpátky do práce...“ Za svou roli si vydělala svých prvních pět set korun ve staré měně! (*smích*)

Říkala jste, že otec byl celoživotním komunistou. Neměl něco společného s obávaným krajským komunistickým pohlavěm Miroslavem Mamulou? Byl to Ostravák, ale ve Frýdku-Místku začínal jako zámečník v jednom ze závodů Slezanu. Říkám si, jestli nebyli příbuzní?

Ne, šlo jen o shodu jmen. Žádná rodina to s námi nebyla, ale příznámá, že jsme z toho občas měli nějaké výhody. Když byla matka nemocná, od magistra v lékárně dostala i běžně nedostupné léky. Později nám řekl, že měl strach, nechtěl mít s pány nahore žádné problémy. Otec sám ale nikdy svých známostí nezneužíval, přitom se osobně přátelil s poúnorovým ministrem hutního průmyslu a rudných dolů Janem Bílkem z Palkovic. Znali se z lískovecké Karlovy hutí.

Jak na své dětství na Berlíně dnes vzpomínáte?

Dožila jsem se vysokého věku. Když se ohlédnu za celým svým životem, ráda si prožítá léta na Berlíně vybavuji. Žilo se nám tam všem dobře... ■

Tvorba i život Jana Satiny jsou úzce spojeny s Beskydami

Foto | archiv Jana Satiny

Lidový muzikant, skladatel, kytarista, lidový vypravěč, bavič, řezbář a malíř – to je ostravický Janek Satina. Těžko říct, která z těchto poloh vystihuje stále vitálního třiaosmdesátiletého beskydského barda nejlépe, ale jestli se chcete seznámit s jeho obrazy a dřevorezby, ve kterých umělec zachytil zašlý život horalů a přírodu Beskyd, máte nyní ideální příležitost.

► Jiří Vítězslav Sachr

V těchto dnech se veřejnosti ve zdejší škole otevírá další ročník výstavy zájmové umělecké činnosti Umělců Petra Bezruče v Ostravici. Stál jsi na jejím počátku v roce 1970. Věřil bys tehdy, že se bude konat i po více než 50 letech?

Bohužel, z původních šesti (vystavovatelé Jan Satina, Josef Bužga, Jan Gistingner, Čeněk Zámečník, Karel Tobola a Dolores Tichá – pozn. autora) jsem dnes už jejím posledním žijícím zakladatelem. Letos se koná po devětačtyřicáté. Oficiálně jsme začínali v roce 1970, ale už o rok dříve jsme uspořádali v tělocvičně Osvětové besedy – dnes hotel

Freud její nultý ročník. Svá díla jsme měli rozprostřena různě po zemi, tehdy se jednalo zejména o samorosty, výšivky, fotky a já s dalším kolegou jsme se prezentovali malířskou tvorbou. Akce měla obrovský úspěch, dokonce se o týden prodlužovala a další rok jsme už dostali k dispozici velký sál. Měli jsme prostor, ale chyběly nám výstavní panely. Ty jsme si půjčovali z kulturního střediska ve Frýdlantu a až později jsme si na zdejší pile vyrobili vlastní. Za předchozího režimu, kdy lidé nemohli vycestovat na Západ, se hodně jezdilo do Tater. Spousta turistů projíždějících Ostravicí se na výstavě zastavilo. A vraceli se i v dalších letech – bývalo až šest tisíc prodaných lístků. Přes

cestu jsme měli ve výšce natažen transparent zvoucí k její návštěvě a reklamní poutače byly rozmístěny i na dalších místech. Teď se už řadu let výstava koná v prostorách místní školy. Není to na ráno přímo u cesty, ideální místo si představuji jinak, ale i tak každoročně přivítáme kolem dvou a půl tisíců návštěvníků. Pokaždé nás to nakopne k další tvorbě, když si pak čteš všechna ta přání a povzbuzení v knize návštěv.

Kdes v sobě nalezl chuť malovat? Jak vypadala tvá raná tvorba?

Tvořil jsi v plenéru?

Jsem samouk, kreslil jsem od malička. Když mi byly dva roky, vyzdobil jsem doma svými kresbami stěny pokoje. Dostal jsem výprask a maminka místnost nově vybílila. Přesto jsem na výtvarno nezanevřel. (smích) V počátcích jsem se hodně přiučil od školního řídícího a malíře Leopolda Parmy, který chodíval malovat kousek nad naši chalupu. Přisedl jsem k němu a pozoroval jeho tahy štětcem, jak míchá a překrývá jednotlivé vrstvy barvy. Dobře mi radil i později, když jsem se po vojně k malování opět vrátil, to už jsem byl ženatý. Manželka mi na Vánoce v roce 1966 darovala olejové barvy a já s nimi začal tvořit. Venku si občas udělám jen náčrt, někdy se na

místo vracím opakovaně, abych si nastudoval všechny detaily. Maluji a vyřezávám ale až doma ve svém ateliéru – v klidu zpařím, a to i podobizny lidských tváří. Někteří říkají, že jsou má díla skoro jako fotky. Vkládám do nich děj, napětí, mají svůj vlastní příběh. Život horalů jsem si sám prožil, v dětství jsem doma vypořádával se vším, co bylo potřeba, a pásal na pastvině krávy.

Tvé obrazy v sobě skrývají příběhy. Jsou skutečné, nebo fiktivní?

To, co jsem zachytil štětcem, jsou všechno skuteční lidé a jejich životy – sedláci, horalé, robota na polích i jejich chaloupky, jak si je pamatuji z dětství nebo pozdějších let. Třeba k tomuto obrazu (ukazuje na jednu ze svých olejomalb na stěně) se váže legenda z doby, kdy jsme jezdili do okolí na trampy. Naplánovali jsme si cestu do Zadních hor. Spali jsme na Bobku kousek od Bumbálky a brzo ráno, když jsem se probudil, krajina byla ještě v oparu, vidím – chlap v černém rubáši, šedivé dlouhé vlasy a fousy, jak kráčí s kytkou ke kříži pod zlomeným smrskem. Chvilí u něj postál, položil květiny a v tichosti odešel. Od místních jsem se pak v hospodě dozvěděl, že před více než šedesáti lety v tom místě udeřil od

Pod vrcholem Lysé hory je Satinův obraz, který namaloval pod sílou vlastního prožitku.

stromu blesk a zabil mladou dívku, která pod ním stála se svým hochem. Mládenec přežil a nechal tam na její památku postavit kříž. Byl to on, nikdy už se prý neoženil. Stále na ni myslel a pravidelně navštěvoval místo jejího skonu, kde se v tichosti pomodlil. (povzdech)

Vedlejší obraz je vlastně můj autoportrét – muž v modré prošíváné bundě stoupá na vrchol Lysé hory. Ten den bylo z mé strany všechno špatně. Po šichtě jsem si doma říkal, co budu dělat? Bylo

chvilku schrupnul a jako by nic nastoupil na šichtu. Tu noc mě zachránila život moje modrá péřová bunda, nemít ji, v lese bych zmrzl. Dodnes ji mám schovanou jako cennou relikvii.

Maluješ, vyřezáváš, lidé tě ale znají také jako sportovce, vypravěče, zpěvák a muzikanta. Kterého Satinu máš nejraději – výtvarníka, nebo muzikanta?

To se neumím rozhodnout, všechny ty činnosti miluji. Závodně jsem lyžoval, skákal z obou

...rád jsem si vyšel na Lysou horu a užíval si výhled na Tatry a další slovenské pohoří. Jsou krásné, ale Beskydy jsou jenom jedny.

téměř jasno, když jsem kolem 16. hodiny vyrazil na Lysou horu, nevalz jsem si ani rukavice. Počasí se ale během mého výstupu několikrát změnilo, dvakrát mě chytla hustá sněhová fujavice, pak zase mlha jako mlíko. Když jsem se vyškřábal na vrchol, bylo na Bezručově chatě už velmi veselo. Chlapi z horské služby, lyžaři i turisté, všichni už pod parou zpívali a hráli na kytaru. Přidal jsem se samozřejmě k nim, ale ráno jsem musel do práce. Hodinu po půlnoci jsem se vydal dolů, Olin z horské služby mě ještě varoval: „Dávej pozor, teď je fajn, ale do hodiny může být všechno jinak!“ Měl pravdu... Na rovině v místech, kde se říká Velké větry, mě zastihla vichřice. S praskotem padaly ze stromů polámané větve, okolí zahalila neprostupná mlha, začalo hustě chumelit, že nebylo vidět na krok dopředu. Po paměti jsem pokračoval do údolí, narážel do stromů, místy se v hlubokém sněhu koulel do prostoru pod sebou. Najednou jsem ve tmě zahlédl světýlko, pustil jsem se tím sněhem a dobře jsem udělal. Na terase Ostravské chaty jsem zaklepal na okno. Překvapený vedoucí Míra Malý mě v první chvíli nepoznal. Byl jsem promrzlý, ve vousech krápníky zledovatělého sněhu, který mi bičoval tvář. Okamžitě do mě nalil horký grog a přidal několik štamprlí. Po chvíli jsem už byl dokonce schopný zahrát něco na kytaru. V pět ráno jsem si na vrátnici pily na

zdejších můstků. V pětáosmdesátém jsme šli pěšky z Ostravice do Prahy na spartakiádu. S Jankem a Pepíkem Šerekovými jsme kdysi založili hudební trio a vystupovali všude po okolí. Na Letnicích na Pustevnách jsme v roce 1963 skončili čtvrtí, a když jsem tam o rok později vystupoval sólově před dvaceti tisíci diváky, vyhrál jsem! Vystupoval jsem pak v Ostravě a na dalších místech, nahrával v ostravském rozhlasu. Vstávám ve čtyři hodiny ráno a od sedmi už musím začít něco dělat. Užívám si každého dne. Kdysi jsem každý den maloval, ale poslední dobou ztrácím cit v prstech, a tak dávám přednost vyřezávání ze dřeva. Večer prohrábnu struny u kytary a zazpívám si. Pokud netvořím, naštipu dřevo na topení nebo poseču trávu kolem chalupy – pořád musím být v pohybu.

Nevystupoval jsi jen na Letnicích, v Ostravě a v rozhlasu, na kytaru jsi hrával a zpíval často v hospodách. Uměli se dříve lidé bavit a veselit lépe než dnes?

Rozhodně! Třeba v Šantánu na Lysé hoře. Chodíval tam také takový malý chlapík, dělal údržbáře na Bezručově chatě. Nikdo mu neřekl jinak než Harry. Měl kovojský klobouk, pás se slepými náboji a pistolemi, opravdu úplný kovboj. Tenhle chlápek uměl tančovat na stole mezi püllitry, püllkami a flaškami, aniž by jedinou shodil. Děckám se předváděl jako

INZERCE FMP 2105/01

SOLPAN.cz 774 299 150

nová
zelená
úsporám
light

Při využití NZÚ light
BOJLER ZDARMA!

**FOTOVOLTAICKÝ
OHŘEV VODY
NA KLÍČ**

Proč SOLPAN?

- ✓ **U nás neplatíte žádné zálohy a platby předem**
- ✓ Vyřízení dotace předem zdarma
- ✓ Realizace je hotová do měsíce
- ✓ Nezávazná schůzka s technikem zdarma
- ✓ Žádné skryté poplatky

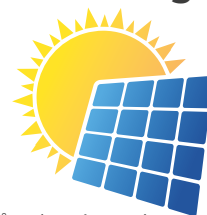
Celková cena je	85 000 Kč
Státní dotace NZÚ Light	70 000 Kč
Vaše platba	15 000 Kč

NZÚ Light je určena pro seniory nebo nízkopříjmové domácnosti, nově také pro domácnosti, které berou přídavky (např. přídavky na děti). Dotace bude vyplacena ještě před samotným započítáním instalace. Pro ostatní je výše dotace **45 000 Kč**.

Pokud již máte dotace vyřízené, neváhejte nás oslovit.

Nechcete využívat vyrobenou energii jen na ohřev vody?

**NABÍZÍME
REVOLUČNÍ ŘEŠENÍ!**

Fotovoltaika na ohřev vody s využitím přebytků v domácnosti. Více informací poskytne náš technik na nezávazné osobní schůzce.

**Jsme ryze česká firma,
které záleží na spokojenosti zákazníků.**

vrhač nožů. Zamířil, hodil, nikdy neminul cíl. Nože se pokaždé zabodly do dřeva.

Dvě písničky ve tvém podání zazněly ve filmu Želary Ondřeje Trojan. Jak ses k tomu dostal?

Vracel jsem se domů z Mezivodí, kde jsem trénoval na lyžích na závody. Škaredě jsem se tehdy vymlátíl, byl jsem samá modřina a horko těžko se škrábal domů. Ve svahu nad chalupou vidím, že od nás právě odjíždí kolona aut. Chvilí jsem počkal, nechtěl jsem se nikomu v takovém stavu ukazovat. Manželka Helenka mi pak řekla, že byl u nás režisér Ondřej Trojan a že by ode mě chtěl nazpívat nějakých pět písniček do filmu Želary, který natáčí. Zanechali mi doma kazetu, podle které jsem se měl do týdne všechny naučit. Částečně slovenské, moravské, polské a německé texty, taková jazyková slátanina. Vznikly někde v okolí Velkých Karlovic. Moje známá, co dělala u filmu, Trojanovi řekla, že bych to mohl nazpívat já. Nabídl mi také roli bači, kterého ve filmu Němci zastřelili. Tu jsem odmítl, připravoval jsem tehdy svou výstavu.

Z písniček si ode mě nakonec vybrali dvě, jednu ještě dodnes trochu umím.

Někde jsem se dočetl, že jsi byl také provazolezec. Co tě k tomu inspirovalo?

Zaujala mě spousta věcí a činností, všechno jsem chtěl a musel vyzkoušet. Tak tomu bylo i s provazolezectvím. Když to svede kdejaký cirkusák, proč ne já? Nejdříve jsem si natáhl lano jen asi v půlmetrové výšce a... Pořád jsem padal, ale zkoušel jsem to znovu a znovu, až jsem na to přišel. Šlo to! Fígl byl v tom, že musel balanční tyč pro udržení rovnováhy držet co nejvíce v jejím středu. Postupně jsem zvyšoval výšku lana nad zemí, a když už jsem si myslel, že jsem borec, rozhodl jsem se uspořádat veřejné vystoupení. Venku před hospodou U Hovjackého jsem si pro svůj výstup vše připravil už o den dříve. Lano bylo upevněno ve výšce kolem čtyř až pěti metrů, aby na cestě nebránilo průjezdu koně s vozem naloženým fúrou sena. Večerní představení mohlo začít! Přivítal jsem si k zadku židli, na kterou jsem uprostřed

Při malování obrazu Ondrášova smrt dělala Satinovi model Ondráše jeho žena Helenka.

lana dosedl, ve výstřihu košile jsem měl flašku piva, že si z něj nad diváky hltnu. Hudební doprovod zajišťovali se skladbou La Paloma hráči na kytaru, když v tom mi někdo z diváků posvětil baterkou do tváře a osnil mě. Udělal jsem salto a zřítel se dolů. Asi při mně stáli všichni svatí, protože jsem vsedl dopadl na židli. Nic se mi nestalo! Diváci, kteří si mysleli, že vše je součástí mého čísla, bouřlivě aplaudovali a do přistrčeného klobouku vhadzovali vrchovatě bankovky... (smích)

Také jsi trampoval. Vzpomeň si na nějakou příhodu?

To jsme si jednou vyjeli na Bumbálku. Autobus plný havířů, kteří se vraceli z Ostravy po šichtě domů na Slovensko. Jeden z nich si vezl nový pecek vycpaný uvnitř papírem. Kamarád Miloš Velička si usmyslel, že zjistí, jestli funguje. Nenápadně se k pecku přitočil a ty papíry podpálil! Všechno to bařlo, kolem plno dýmu, mysleli jsme, že nás ti Slováci zabijí. Řidič prudce zastavil a nadával nám. Drali jsme se ke dveřím, chtěli jsme vzít nohy na ramena a prchat... Cestující vylezli společně s námi ven a místo nadávek se jen smáli a hned začali nalívat kořalku. Říkali, že jedou až na Oravu a že si tak na vynucené zastávce mohou zakouřit a vypít. A takových vylomenin jsme udělali více... (smích).

Jsi místní rodák. Jak se v průběhu let změnil život na Ostravici?

Obec bývala v minulosti sportovní a družnou dědinou, beskydský Špindl. Na lyžích zde skákal i Jiří Raška, trénovalo se na

sáňkařské dráze, a než sokolovnu přestavěli na restauraci, chodila do ní cvičit celá vesnice. Mladí, staří, bývali jsme spolu venku a vždy něco podnikali. Stále se vymýšlely nějaké akce, uměli jsme se pobavit a pořád byla sranda. To už dnes není. Z hospod jsou hotely a penziony, na sjezdovkách stojí chaty a lidé jsou tak nějak každý sám pro sebe. Mnozí šlapou na Lysou, hledí do země nebo do mobilu, jen si měří čas a vůbec nevnímají okolní přírodu. Na vrcholu se otočí, udělají si selfičko a rychle mažou dolů. Neposedí, nedruží se. I ve vsi je vše jinak. Kdysi zde bylo pár dřevěných chaloupek s malým hospodářstvím kolem pily a Freuda. Ovečky už tu skoro nevidíš, není slyšet ani kokrhání kohouta a kdákání slepic.

Čím jsou pro tebe Beskydy?

Je to má domovina, v tomto domě s krásným výhledem na Lysou horu jsem se narodil. Dnes už mě trápí klouby, ale dokud jsem mohl, rád jsem si vyšel na Lysou horu a užíval si výhled na Tatry a další slovenské pohory. Jsou krásné, ale Beskydy jsou jenom jedny.

Nezeptal jsem se tě ještě na tvé nejbližší, co tvá rodina?

Maminka, otec i sestry – všichni jsme doma společně a často zpívali. Díky mé ženě Helence jsem začal malovat olejovými barvami. A důkazem, že jablko nepadá daleko od stromu, jsou mé dvě dcery Helenka a Ivetka – obě zpívají také. Každá šla v životě jiným směrem, ale obě jsou věrné kumštu. Jedna maluje, druhá se věnuje folkloru a lidovým tancům. Jsem na ně pyšný...

Satinova dcera Helenka na jednom z jeho obrazů.

Koncert Sborových dílen v Místku 23. června 2024

Foto | 10x Člověk a víra | Viktorie Šupolová a Vladimír Liška

FRÝDECKO≈MÍSTECKÝ PATRIOT vychází
s podporou statutárního města Frýdek-Místek.

FRÝDEK≈MÍSTEK

DIVADLA

Pohádkové léto

Faunapark

12. 7., 16:00 **Hurá na prázdniny**

Veselá pohádka o Honzovi a Haničce Palečkovici a o zvědavé čarovné vose, která dětem splní tři dobrodružná přání. Pohádka plná písniček a letní nálad. Uvádí Divadélko Koloběžka.

19. 7., 16:00 **Kometa je popleta**

Vyléčíme souhvězdí Lva, zatancíme si na vesmírném mejdanu, pomůžeme pohlídat Kuřátka. Podíváme se i na planetu Zemi, naučíme se, jak ji uklidit, a roztřídíme odpad. Uvádí Divadlo Kejkle.

9. 8., 16:00 **O diamantové jeskyni**

Loutkové divadelní představení s písničkami vypráví poutavou, veselou a hravou formou o pyšné královně Rohaně, věrném sluhovi Bartoloměji, zlem černokněžníkoví Černovousi a drakovi Bramborákoví, který si dopřává jen brambory nebo slupne občas nějakou princeznu. Děti se zapojují do děje pohádky a zpívají písničky s drakem Bramborákem. Uvádí Divadlo V batohu.

KINA

Kino Vlast

9. 7., 20:00 **Máme prachy!**

10. 7., 10:00 **Django**

11. 7., 18:00 **Zápisník alkoholičky**

12. 7., 20:00 **Zápisník alkoholičky**

13. 7., 16:00 **V hlavě 2**

14. 7., 18:00 **V hlavě 2**

14. 7., 20:00 **Zápisník alkoholičky**

16. 7., 18:00 **Zápisník alkoholičky**

16. 7., 20:00 **Velmistr**

17. 7., 10:00 **Jedna noc**

23. 7., 20:00 **Peruginio – věčná renaissance**

24. 7., 10:00 **Všichni lidé budou bratři**

24. 7., 18:00 **Deadpool & Wolverine**

30. 7., 20:00 **Děti těch druhých**

31. 7., 10:00 **Ve jménu cti**

Další program kina na www.kulturafm.cz

Letní kino

Zahrada Národního domu, Místek

6. 7., 20:00 **Jízda**

Splav U Žida, Místek

10. 7., 21:00 **Matka v trapu**

Fotbalové hřiště, Chlebovice

12. 7., 21:00 **Gump – jsme dvojka**

Faunapark, Frýdek

17. 7., 21:00 **To se mi snad zdá**

Školní hřiště, Lískovec

19. 7., 21:00 **Sladký život**

Sokolík, Místek

24. 7., 20:45 **Kdyby tisíc klarinetů**

Splav U Žida, Místek

7. 8., 20:30 **Prázdniny s broúčkem**

Hřiště Lysůvky, Zelinkovice

9. 8., 20:30 **Sladký život**

Letní kino Palkovice

Volnočasový areál za tělocvičnou

6. 7., 21:15 **Tapková patrola ve velkofilmu**

19. 7., 21:15 **Láska na zakázku**

20. 7., 21:15 **Lassie: Nová dobrodružství**

2. 8., 21:00 **Kung fu Panda 4**

3. 8., 21:00 **Sladký život**

9. 8., 21:00 **Zahradníkův rok**

10. 8., 21:00 **Čaroděj Kajtek**

KONCERTY

Sady Bedřicha Smetany, Místek

Promenádní koncerty

7. 7., 16:00 **BIG BLAST! BAND**

Frýdecko-místecké energické hudební těleso složené z profesionálních i amatérských muzikantů hraje ve složení klasického big bandu. Ve svém repertoáru mají swingové standardy, ale rádi se pouštějí i do modernějších skladeb tak, jak je znáte, nebo v originálních úpravách.

14. 7., 16:00 **Ladislav Kokesch & Lucie Kouláková**

Průřez tvorbou známých českých a slovenských zpěvaček 20. a 21. století. Zazní nestárnoucí melodie, které proslavily slavné zpěvačky jako Hana Vítová, Ljuba Hermanová, Marie Rottrová, Hana Zagorová, Věra Špinarová a mnohé další.

21. 7., 16:00 **Katka & JazzBanda**

Svěží seskupení místních muzikantů vám nabídne svůj výběr a úpravy známých i zapomenutých převážně jazzových melodií.

28. 7., 16:00 **Zbyněk Terner Band**

Kapela oscilující na pomezí žánrů swingu a moderního jazzu. Kromě nich se místecký park rozezní také ve stylu blues a latiny.

11. 8., 16:00 **Akuma**

Legenda místní hudební scény. V roce 2012 se muzikanti po padesáti letech znovu sešli a nazkoušeli původní repertoár. „I když už sestava lehce prořídla, z patnácti nás zůstalo devět. Byl to trochu risk. Nevěděli jsme, kolik našich fanoušků na nás po tolika letech vůbec přijde, byli jsme mile překvapeni,“ vzpomíná Milan Michna.

Kostel sv. Jana a Pavla, Místek

Půlhodina s varhanami

7. 7., 17:00 **Eva Telepčáková (SK) housle**

14. 7., 17:00 **Klára Janatová zobcové flétny**

21. 7., 17:00 **Tomasz Soczek (PL) varhany**

28. 7., 17:00 **Amelia Tokarska (PL/CZ) harfa**

4. 8., 17:00 **Václav Stoklasa varhany**

Více na www.voxorganum.cz

Zahrada Národního domu, Místek

Léto v zahradě

13. 7., 17:00 **Summer Bass**

10. 8., 17:00 **Útěk do divočiny**

Hudebně-filmový večer pod širým nebem, před filmovou projekcí vystoupí Marek Bulava.

Zahrada Národního domu, Místek

20. 7., 16:00 **Dark Session**

Na čtvrtém ročníku jednodenního open-air metalového festivalu vystoupí portugalská Gaerea, z domácích kapel pak Pergamen, Darkwind, Venit Mor-tem, Beyond The Dark Angel, The Darkness a Nomura.

Frýdecký zámek

26.–27. 7. **Jazz ve městě**

Mezinárodní jazzový open-air festival Jazz ve městě se letos opět vrací do léta a pod širé nebe.

26. 7., 18:30 **Point of Few s Allison Wheeler (CZ/USA)**

Point of Few je autorským projektem frýdecko-místeckého rodáka, kytaristy a skladatele Radima Přídala, jehož hudba je směsí moderního jazzu,

populární i elektronické hudby. Najdete v ní klubovou energii smíchanou s elektronickými zvuky, ale také soundtrackové pasáže, melodičnost nebo rockovou energii. Charakteristické jsou dynamické, drobné a neklidné beauty, rytmicky čerpaní ze všech zákoutí současné populární hudby, ale také silné motivy a velký pestrý zvuk, ve kterém se prolínají čisté zvuky kytar a saxofonu. Kapela vystoupí společně se zpěvačkou Allison Wheeler původem z Kalifornie.

26. 7., 19:30 **NIKA (CZ)**

Jednadvacetiletá hudebnice NIKA, čerstvá absolventka Janáčkovy konzervatoře v Ostravě v oboru Skladba osobitě mísí ve své tvorbě písničkářství s jazzem, dream popem nebo třeba sambou. Její texty se vyrovnávají s osobními vztahy, vyumělkovaností světa kolem nás nebo falešným zdáním dokonalosti. NIKA hraje od čtyř let na klavír, první skladby začala psát v šesti letech, ovlivnil ji rock, syntézy jazzu i klasická hudba. Za album Flesh & Soul získala moravskoslezskou uměleckou Cenu Jantar v kategorii Populární hudba.

26. 7., 20:50 **Piotr Wojtasik Quintet a Anna Maria Jopek (PL)**

Na festivalovém koncertě vystoupí a zahraje s kvintetem Piotra Wojtasika složeným z velikánů polského jazzu. Několikanásobná držitelka nejvyšší polské hudební ceny Fryderyk Anna Maria Jopek, které skládají poklony Bobby McFerrin, Branford Marsalis i hudební vizionář Peter Gabriel, pronikla na mezinárodní scénu albem Upojenie, natočeném v rovnocenném partnerství s americkým kytaristou Patem Methenym. Když se o ní pochvalně vyjádřil Sting, kterému v Polsku předskakovala, otevřely se před ní netušené hudební obzory.

26. 7., 23:00 **Undo Redo (CZ)**

Undo Redo je nový hudební projekt, v němž se členové elektronického tanečního dua Noisy Pots Michal Šupák a Jakub Tengler spojili s multiinstrumentalistou Antonínem Dlapou, a vydali se do nových žánrových vod. Unikátní zvuk Undo Redo vzniká spojením kytly, hmců a dalších „nástrojů“ z kuchyně či garáže v kombinaci s živě hranou elektronikou, prvky jazzu, afroamerické hudby a klasiky. Tento originální mix je obohacen o instrumentální virtuozitu s velkou úlohou improvizace, která je všem členům velmi blízká.

27. 7., 18:30 **Marian Friedl & Baroshi (CZ)**

Marian Friedl je známý svými syntézami jazzu a folklórní tradice Beskyd, které mu vynesly několik Andělů. Repertoár ansámblu zahrnuje písne lidové i autorské, zakořeněné v tradiční hudbě Západních Karpat. Kapela je all-star sestavou Friedlových dlouholetých spolupráčů a zahraje výběr té nejlepší hudby z jeho předchozích alb, Divé husy (2016), Beránci a vlci (2016), 11 podob lásky (2020), Ruky na dudách (2021) a Flétny nad Oslavou (2022).

27. 7., 19:30 **Allison Wheeler – Winterspring a Radim Přidal (USA/CZ)**

Allison Wheeler ze Salinas v Kalifornii je skladatelka s velkou zvukovou představivostí a všestranným hlasovým projevem s láskou k tvůrčím výzvám. Její debutové album Winterspring prolíná příběhy lásky, světa a osamělosti do unikátního mixu stylů poháněného širokým vokálem a barevným doprovodem. Dnes žije Allison v Česku, kde kromě výuky a koncertování našla také svého manžela, se kterým se čerstvě přestěhovali do našeho regionu. Na koncertě s kapelou v několika skladbách vystoupí Radim Přidal na kytaru.

27. 7., 20:50 **Václav Pálka-Jakub Dworak-Szymon Mika (CZ/PL)**

Po několika letech odloučení se toto trio znovu potká právě na festivalu Jazz ve městě ve Frýdku-Místku, kam se sjede z New Yorku, Basileje a Krakova a zahraje koncert, který opravdu nikde jinde neuslyšíte.

27. 7., 22:00 **Hot Brew (CZ)**

„Čtyřlenný big band“ Hot Brew přináší unikátní přístup k hudbě swingové éry. Písne Counta Basieho, Duka Ellingtona, Sidneyho Becheta a mnoha dalších zazní v neotřelé sestavě saxofonu, akordeonu, akustické kytary a kontrabasů. Jejich svěží autentický swing vás zaručeně roztančí nebo vám alespoň vykouzlí úsměv na tváři.

27. 7., 23:00 **GANNA a Vojta Drnek (UA/CZ)**

Jméno GANNA se prezentuje berlínská zpěvačka a skladatelka Ganna Grynova. Ta v roce 2002 emigrovala s rodiči z Ukrajiny do Německa a dnes je považována za jednu z nejpůsobivějších zpěvaček a hudebnic na evropské jazzové a world music scéně. Ve své sólové show pracuje s živým nahráváním smyček a improvizací na ně, pracuje s předtočenými stopami jako DJ, a výsledek má někdy energii tanečního festivalu a někdy je zase nežný a hluboký.

VÝSTAVY

Muzeum Beskyd

do 8. 9. **V éře Římanů... & tajemství pražských grošů – poklad mincí z Klokočova**

Ojedinelá dvojjvýstava prezentuje dva nedávno nalezené významné mincovní depoty – jeden poklad stříbrných grošů a druhý poklad římských mincí. Jak se do našeho regionu dostaly? Kdo je asi ukryl? Kulturní, společenský, hospodářský a historický kontext dob, ze kterých mince pochází.

do 22. 9. **David Moješčík – Socha**

Výstava českého sochaře, který užívá umělecký pseudonym MojDa – se věnuje volné figurální tvorbě s hladkými liniemi lidského těla. Jeho práce jsou zastoupeny i mezi sochami ve veřejném prostoru. Výstava nabídne po letech představení autorova díla na samostatné výstavě v rodném městě.

Palouk, před budovou bývalé záložny, Místek

do 24. 7. **No Borders Award**

Výstava fotografií vybraných na základě otevřené výzvy „No Borders“ – Photography Exhibition Award. NBA je mezinárodní soutěž pro začínající umělce z Polska, Slovenska, Česka, Maďarska a Ukrajiny. Cílem projektu je sjednotit lidi prostřednictvím fotografie, posílit spolupráci mezi institucemi a zeměmi a ukázat kulturní rozdíly jako naši sílu. Výstava se zaměřuje na současnou fotografii, která vypráví příběhy o lidech žijících v zemích V4 a na Ukrajině.

Knihovna Místek

do 30. 8. **30 letokruhů**

Galerie Věž

do 31. 8. **Ondřej Buddeus a Matouš Hejl – Sedm let štěstí**

Společný projekt spisovatele Ondřeje Hejla a hudebního skladatele Matouše Hejla. Instalace slova, zvuku a objektu, který by mohl být portálem do duchovní sféry nebo ke kritickému nadhledu. Dočasný pantheon malých bohů, kteří neexistují, ale mohli by, otevírá v Galerii Věž hru s principy magického myšlení, které možná tvarují naše vnímání v intimitě domova víc, než jsme ochotni připustit.

Základní škola, Ostravice

do 27. 7. **Výstava zájmové umělecké činnosti v Beskydech**

Už 49. ročník výstavy prací beskydských lidových umělců z oborů – keramiky, malby, výšivky, samorostů, šperků, vitráží, háčkování, drátování či dřevorezby. Otevřeno denně v 9–12 a 13–17 hodin.

Památník Josefa Kaluse, Čeladná

do 30. 7. **Projevy krávy nadpřirozeného umění**

Výstava havířské autorky Žanety Barankové, která vyrábí dřevěné anděly. Dřevo, se kterým pracuje, hledá sama v přírodě, proto je každý kus originálem.

do 30. 7. **Vazba přátelství**

Výstava polské umělkyně Bernadety Sudnikowicz, která svá díla inspiruje dětstvím, přírodou a psychologii. Druhou vystavující je frýdecko-místecká rodačka Karla Stiborková, jež se ve své tvorbě zaměřuje na grafiku, malbu a tapisérie.

Muzeum Kožane město, Metylovice

do 31. 8. **Každý má co říct**

Výstava básní a fotografií mladých autorů z Metylovic.

Kulturní centrum, Frýdlant nad Ostravicí

do 13. 9. **Maciej Bohdanowicz – Zahradníci rozkoší**

Soubor digitálních tisků Macieje Bohdanowicze Zahradníci rozkoší je

přímým pokračováním cyklu Zahrady rozkoší, realizovaného v letech 2017–2022. Základem jsou stále archivy – ale rozdíl je zásadní. I zde byl použit materiál ze soukromého archivu.

OSTATNÍ

Muzeum Beskyd

do 15. 9. **Dětské prohlídky – Poselství z dávných časů**

Každý prázdninový víkend od 14:00 hodin zažijte s dětmi prohlídku Zámeckého okruhu trochu jinak. Přijďte pomoci guvernance plnit různorodé úkoly, řešit otázky a odhalit tak tajemství vzkazu z 18. století, který zde ukryly děti hraběcího páru pro budoucí generace. Dozvíte se tak plno zajímavostí ze života šlechtických rodin, s čím si děti rády hrály a co je naopak nebylo. Během prohlídky guvernanka povypráví i dávné příhody z historie našeho zámku, to vše s ohledem na věk malých návštěvníků. Kapacita omezena, vhodné pro děti od 5 do 10 let.

do 1. 9. **Kostýmové prohlídky**

I letos se každý prázdninový víkend můžete těšit na prohlídky frýdeckého zámku s průvodcem v kostýmu. Zámeckým okruhem vás provedou urozené hraběnky a mladí šlechtici.

Muzeum Beskyd, komentované prohlídky a přednášky

25. 7., 16:00 **Pojďte s námi na Lipinu a Štandl**

Historicko-archeologická vycházka na Lipinu a Štandl, během které se dozvíte spoustu zajímavostí, jako o smrti zbojníka Ondráše ve Sviadnově, zbytku rybníku Štandl, pozůstatcích hrádka a trhové vsi Friedeberg, pravěkým osídlení a mnoho dalšího. Sraz před kostelem sv. Jana Nepomuckého ve Sviadnově, zakončení vycházky proběhne u Baumaxu.

10. 8., 9:00 **Tovární náhony v minulosti poháněly textilky, mlýny, valchy a pily ve Frýdku-Místku**

Všechny nadšené cyklisty zve na vyjíždku na jízdních kolech. Cestou si povíme o hodoňovicím továrním náhonu, horní a dolní valše v Bahně, kde stával horní, prostřední a podkostelní mlýn v Místku, o tom, kde stával Jiříkův mlýn ve Sviadnově, kde mlýn a valcha v Munkovicích, podzámecký mlýn a Landsbergova valcha, bývalá arcivévodská pila a další. Délka trasy cca 10 km. Sraz na Frýdlantské ulici u vstupu do Janáčkova sadu.

TIC Frýdek-Místek, komentované prohlídky

11. 7., 15:30 **Fešná Olešná pěšky**

Zapomeňte na obyčejnou procházku a připojte se na nezapomenutelnou 4,5 km dlouhou cestu kolem přehrady Olešná s průvodkyní! Sraz u Japa Sport na Olešné. Nutná rezervace předem na rezervace.ticfm.cz, osobně na pobočce TIC ve Frýdku nebo na stánku TIC na Olešné.

12. 7., 9:00 **Po stopách textílek v Místku**

12. 7., 13:00 **Po stopách textílek v Místku**

Nasedněte do historického autobusu Karosa ŠL 11 a jedte s námi objevovat kouzlo textilního průmyslu ve Frýdku-Místku. Součástí jízdy je také exkurze v textilní firmě DEVA FM s.r.o. Sraz u TIC v Místku na náměstí Svobody 6. Nutná rezervace předem na rezervace.ticfm.cz, osobně na pobočce TIC ve Frýdku.

18. 7., 16:00 **Na den Štrajchpudíkem**

Vydejte se s dětmi a kostýmovaným průvodcem na dobrodružnou trasu plnou hravého objevování a pochopení světa textilního průmyslu ve Frýdku-Místku. Sraz u ředitelství Slezanu, Na Příkopě 1221, Frýdek. Nutná rezervace předem na rezervace.ticfm.cz, osobně na pobočce TIC ve Frýdku.

26. 7., 9:00 **Fešná Olešná na koloběžkách**

Zapomeňte na obyčejnou procházku a připojte se na nezapomenutelnou 4,5 km dlouhou cestu kolem přehrady Olešná s průvodkyní! Sraz u Japa Sport na Olešné. Nutná rezervace předem na rezervace.ticfm.cz, osobně na pobočce TIC ve Frýdku nebo na stánku TIC na Olešné.

8. 8., 15:30 **Fešná Olešná na koloběžkách**

Sraz u Japa Sport na Olešné. Nutná rezervace předem na rezervace.ticfm.cz, osobně na pobočce TIC ve Frýdku nebo na stánku TIC na Olešné.

Volnočasový areál za tělocvičnou, Palkovice

13. 7., 12:30 **IX. Festival dechovek, slavnosti guláše a piva**

„Nej guláš 2024“ bude vybírat odborná porota a také návštěvníci akce. K dobrému jídlu vystoupí Černovická dechovka z jižních Čech, Havlíčkobrodská 12, dechová hudba Javoříčka a hudební skupina All Brass Band. Můžete se těšit na doprovodný program pro děti a dospělé, piva z minipivovarů, výborné guláše, bohaté občerstvení a večerní taneční zábavu.

Palouk, před budovou bývalé místecké Záložny

25. 7., 17:00 **Praxe participace**

Beseda s městskou architektkou Ing. arch. Lucíí Šidlovou a zakladatelem platformy Polychrom Tomášem Čechem o výhodách i úskalích procesu participace a sdílení veřejného prostoru.

Areál textilky Slezan, Staroměstská, Frýdek

2.–3. 8. **Pivopění 2024**

První srpnový pátek a sobota 2024 budou opět ve znamení skvělé hudby, piva a jídla. Vystoupí Mňága a Žďorp, Vypaná fiXa, Flamengo, Vltava a další kapely.

Muzeum Beskyd, Langův dům

Mykologická poradna

Návštěvníci se mohou těšit na fundované rady Mgr. Jiřího Kociána, který pro svou vysokou odbornost nacházejí stále větší ohlas mezi milovníky houbaření. I letos se můžete těšit na mykologické vycházky. Poradna je otevřena až do 25. listopadu každé pondělí od 9 do 12 hodin a od 13 do 16 hodin. Kontakt: houby_poradna@muzeumbeskyd.com nebo na telefonu 739 329 282.

Botanická poradna

V botanické poradně vám pomohou s určením planě rostoucích rostlin. Dotazy a fotografie můžete zaslat na e-mail, případně domluvit návštěvu, pokud máte rostliny nasbíraný. Otevřeno po předchozí domluvě. Kontaktujte na e-mail: jana.tkacikova@muzeumbeskyd.com, popř. telefonicky na čísle 731 102 532.

Bryologická poradna

Tradiční poradna pro určení vámi přinesených mechorostů. Otevřeno každé pondělí v době 9:00–12:00 hod. a 14:00–18:00 hod. V případě potřeby si lze domluvit určení mechorostů i v jiný všední den po dohodě s bryologem. Kontaktujte na e-mail: jana.tkacikova@muzeumbeskyd.com, popř. telefonicky na čísle 731 102 532.

Entomologická poradna

V poradně vám pomůžeme s určením nejen hmyzu, ale případně i jiné skupiny bezobratlých. Hmyz k determinaci lze přinést živý nebo mrtvý. Některé druhy bezobratlých lze určit také na základě fotografie, kterou můžete poslat na níže uvedený e-mailový kontakt. Otevřeno po předchozí domluvě, kontaktujte na e-mail: petr.jeziorski@muzeumbeskyd.com, popř. telefonicky na čísle 558 628 001, kl. 42.

Zoologická poradna

Zoologická poradna je zájemcům k dispozici nepřetržitě po celý rok. Schůzku prosíme domluvit předem, případně pro urychlení je možné posílat fotografie na níže uvedený e-mail. Kontaktujte na e-mail: katerina.janova@muzeumbeskyd.com, popř. telefonicky na čísle 558 628 001, kl. 41.

Muzeum Beskyd, Studijní knihovna

Knihovna nabízí všem zájemcům o odbornou a regionální literaturu více než 38 000 svazků a také několik druhů přírodovědných a společenskovedných vědeckých časopisů. Knihovní fond zahrnuje především naučnou literaturu se vztahem k regionu Frýdecko-Místecka, popř. severní Moravy a Slezska. Knihovna je specializovanou knihovnou a knihy si zde můžete zapůjčit pouze prezenčně. Vstup z prvního nádvoří frýdeckého zámku. Otevřeno: pondělí, čtvrtek: 9:00–12:00, 13:00–17:00, pátek: 9:00–12:00.

Frýdecko-místecké ulice – po kom se jmenují?

► Kateřina Janásová

Ulice Mahenova

Nejdelší část svého života prožil spisovatel, básník, kritik a novinář Jiří Mahen v Brně. A žil zde rád, stal se součástí brněnského kulturního a společenského života: stal se knihovníkem (1920) a později ředitelem (1937) městské knihovny, která nese od roku 1959 jeho jméno. Jedna z brněnských divadelních budov nese jeho jméno, název jeho šesti filmových libret „Husa na provázku“ nese zdejší věhlasné divadlo, a k tomu je nutné přidat ještě Společnost Jiřího Mahena (1993). Nemálo si Brno váží této osobnosti. Narodil se do chudé

početné rodiny pekaře 12. prosince 1882 v Čáslavi jako Antonín Vančura. Svůj pseudonym si zvolil podle postavy z románu Emila Zoly, ale používal i další (např. Antonín Dubský, Jaroslav Vrána, Kamil Urbánek). Vystudoval gymnázium v Čáslavi a v Mladé Boleslavi a v době těchto studií poznal své celoživotní přátele: R. Těsnohlídka a Františka Gelnera. Následně pokračoval na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze – obor čeština-němčina. Krátce učil v Hodoníně a Přerově, aby v roce 1910 přijal redaktorské místo v deníku Lidové noviny v Brně. Nedlouho poté se stal dramaturgem činohry zdejšího českého divadla (1918-1922)

Jiří Mahen

a pak byl až do konce života, který ukončil sám v obavě z budoucnosti 22. května 1939, knihovníkem.

Jiří Mahen psal básně, prózu, divadelní hry (nejznámější je Jánošík), divadelní, literární a výtvarné kritiky. Přestože zůstal v manželství bezdětný, psal pro děti pohádky, na jejichž motivy vzniklo několik televizních inscenací. Byl i vášnivý rybář, který psal odborné ichtyologické články a črty a také zamýšlení nad životem (např. Rybářská knížka).

Ulice Jiřího Mahena je ve frýdecké části, mimo rušné město, obklopena rodinnými domy se zahradami, poli a loukami a plynule přechází v ulici Nové Dvory-Hlíny. ■

Na Panských Nových Dvorech se bude v sobotu 24. srpna slavit

Osadní výbor a místní dobrovolní hasiči oslaví na konci prázdnin výročí vzniku Panských Nových Dvorů i 90 let činnosti sboru dobrovolných hasičů. Panské Nové Dvory, dříve samostatná obec a dnes součást Frýdku-Místku, patří mezi nejmladší a nejmenší vesnice někdejšího frýdeckého panství. Přestože život zdejších usedlíků nebyval v minulosti lehký, dnes byste jen těžko hledali někoho, kdo by odtud odcházel jinam. Připomeňme si ale i jejich historii.

Po třicetileté válce zřídil Jan Bernard Pražma z Bílkova poblíž frýdeckého městského lesa na tehdejším území Bruzovic nový panský dvůr. Jeho výnosy byly vzhledem k neúrodné, podmačené a bahnitě půdě nerentabilní, proto byl zrušen a roku 1664 byly pozemky rozprodány poddaným na chalupnické usedlosti. Prvními obyvateli Panských Nových Dvorů se stali osadníci Václav Jež, Adam Haluška, Pavel Špaček, Adam

Prvorepublikový sbor dobrovolných hasičů na Panských Nových Dvorech.

Špak a Martin Polan. Ale ani domkaři nebyli úspěšní hospodáři, půda nerodila, osadníky se nedařilo na pozemcích udržet, a tak je na Panských Nových Dvorech v roce 1725 evidováno pouhých jedenáct poddaných a deset zahrad.

Když zde po více než sto letech od zřízení dvora – v roce 1770, proběhlo další sčítání, žilo zde 150 obyvatel a tento stav osídlení trval až do počátku 19. století. Teprve až na jeho konci se počet místních zvýšil na 300 osob bydlících v 31 domech, což odpovídá skoro deseti lidem v jednom domě.

Roku 1899 byla z milodarů občanů vystavěna malá kaple zasvěcena sv. Janu Nepomuckému, v jejímž interiéru nalezneme oltář

se sochou sv. Jana Nepomuckého a dvě menší plastiky Ježíše a Panny Marie. Na věži kaple je umístěn zvon.

S platností od 8. ledna se v roce 1916 Panské Nové Dvory oddělily od Pazderny, jejíž byly v té době součástí, a staly se samostatnou obcí. Ta se díky posunutí hranic během obsazování Těšínska Polskem v roce 1939 ocitla v pohraničí a z toho důvodu zde bylo na delší dobu umístěno i pohraniční vojsko. Období druhé světové války byla pro hospodářící rolníky utrpením, museli odevzdávat svoji produkci (kontingent) státu a za sebemenší provinění i smyšlená udání byli trestáni vysokými pokutami a hrozila jim internace v koncentračních táborech.

V roce 1950 navrhl Městský národní výbor rozdělení katastru obce mezi Bruzovice, Pazdernu a Frýdek, což by znamenalo jejich faktický zánik. Od tohoto záměru bylo nakonec upuštěno, až byla obec v roce 1960 přičleněna k Frýdku-Místku jako jedna z jeho městských částí.

Ztrátou samostatnosti, a hlavně z důvodu zřízení raketové základny v místním lese, došlo počátkem 60. let minulého století k utlumení společenského života v obci. Byla zde vyhlášena stavební uzávěra a do lesa, ve kterém sídlila vojenská posádka, byl zapovězen vstup. Jediným spolkem, který vykazoval alespoň omezenou aktivitu, zůstával sbor dobrovolných hasičů.

Ten byl na Panských Nových Dvorech založen v roce 1934, vždy patřil k menším a jeho význam pro obec byl spíše ve společenské rovině. To, že je činný bez přerušení po celých devadesát let, je ale důkazem, že podobné občanské spolky mají stále svůj význam.

Dnes jsou Panské Nové Dvory dobrým místem k životu a přejme si, aby jim zůstaly i do budoucna.

Mnohem více podrobností o jejich historii se můžete dovědět v sobotu 24. srpna od 15:00 hodin na výstavě v požární zbrojnici na Panských Nových Dvorech, kde obě tato kulatá výročí oslavíme na lidové veselici, na kterou vás srdečně zve Osadní výbor a Sbor dobrovolných hasičů Panských Nových Dvorů. ■

POMŮCKA: DŽUNKY, LOŠT, ODD, TORR	VŠEŽRAVÍ BROUCI	DOPOUŠTĚT SE TRESTNÉHO ČINU	INICIÁLY ATLETA ŠEBRLEHO	LIČHÝ ANGLICKY	BÝVALÁ JEDNOTKA TLAKU		CHEM. ZN. HOLMIA	ŘÍMSKÝCH 55	ZNAČKA AMPÉR-ZÁVITU	ANO RUSKY	O CO	MOJI	JINDY NÁREČNĚ	KALIBR		VELMI VYSOKÉ NAPĚTÍ ZKR.	KOPÍ	GUMA				
MOŘSKÁ RYBA						HROM. ÚMR. TÍ HLADEM CITOSLOVCE ROZMÝŠLENÍ									VEDLEJŠÍ PRACOVNÍ POMĚR ZKR.							
1. DÍL TAJENKY															REJ DRUH POČÍ- TAČOVÉHO KONEKTORU							
POVZDECH			KUS TRÁVNÍKU PLOUTVO- NOZEC									ASUSKÁ PRAVIDLA										
ZEMINA NA KOŘE- NECH				MPZ RUMUNSKA MORŠTÍ KORÝŠÍ												ANO ANGLICKY				TEPRVE ZTRACENÝ ANGLICKY		
PŘESTO					DOVEDNOST	HORKÝ ALKO- HOLICKÝ NÁPOJ											KOŽNÍ VÝRŮSTEK	INICIÁLY SPISOVATE- LE LEWISE KOPT			AMERICKÝ KEŘ	JINAM NÁREČNĚ
	ŠACHOVÝ VELMISTR	ZUBY ODDĚLENÍ NEMOCNICE ZKR.														INIC. HERCE ŠHEENA KUCHYŇSKÝ KOUT ZKR.			NÁSTRAHA PYTLÁKA SLONÍ ZUB			
ZÁPASIŠTĚ V DŽUDU							INICIÁLY ZPĚVAČKY HAGEN	SLOVENSKÁ POLNÍ MÍRA	CHEM. ZN. BARYA	ZNAČKA YARDU	HOUKAČKA V AUTĚ TVOJE OSOBA											
AFROASIAT					2. DÍL TAJENKY																	
V MINULÉM ROCE					OPLOECNÍ MN. Č.							JEMNÝ NÁDECH				INICIÁLY HEREČKY MANDLOVÉ						

www.ocfrýda.cz

FRÝDA
OBCHODNÍ CENTRUM

Tajenku křížovky se jménem a adresou (bez tohoto údaje nebudete zařazeni do slosování) zasíláte na adresu redakce: FM PATRIOT, S. K. Neumanna 1641, 738 01 Frýdek-Místek nebo na e-mail: krizovka@fmpatriot.cz **nejpozději do 29. července 2024.** Tři výherci obdrží dárkový poukaz v hodnotě 500 Kč k nákupu v OC Frýda. **Trojice vylosovaných luštitelů se může těšit na svou výhru. Poukaz v hodnotě 500 Kč k nákupu v OC Frýda získávají: Pavlína Černá, Boris Zlý z Frýdku-Místku a Lucie Piváčková ze Starého Města.** Ceny výhercům doručíme.

INZERCE FMP 2106/01

Zkraťte si cestu k novému vozu.

Přijďte si vybrat některý ze skladových vozů Škoda Kamiq a Scala.

U nás si určitě vyberete.

Váš autorizovaný prodejce vozů Škoda:

Autodružstvo
Frýdek-Místek
Český Těšín
Ostrava-Hlučinská
Ostrava-Brandlova
www.ado-autodruzstvo.cz

ADO Autodružstvo

ŠKODA

Nová Škoda Kamiq a Scala
Skladové vozy ihned k odběru

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ vozu Škoda Kamiq a Scala: 5,1 – 6,3 l/100 km, 116-142 g/km

ilustrativní fotografie

Zetka

Svěží vítr
v našich skladech

Slevy 5 – 50 %

Frýdlantská 612, (pod kinem Petra Bezruče)
Frýdek-Místek

www.nabytekzetka.cz

SBĚRNÉ DVORY
S.r.o.

VYKUPUJEME

- ZA HOTOVÉ PAPÍR A AKUMULÁTORY
- PŘEVODEM NA ÚČET ŽELEZO A BAREVNÉ KOVY
- ZPĚTNÝ ODBĚR ELEKTROZAŘÍZENÍ
- VAŠE DOKUMENTY SKARTUJEME
A JEŠTĚ VÁM ZAPLATÍME!

Svazarmovská 88, FM, Bahno	tel.: 558 434 321, 723 188 472
Ostravská 103, Sviadnov	tel.: 558 655 075, 602 510 018 fax.: 558 655 607
J. Matěje 515, Brušperk	tel.: 558 666 441, 606 476 330
Okružní ulice, Frýdlant n. O.	tel.: 603 740 642, 724 314 646

e-mail: sbernedvory@seznam.cz
www.sbernedvory.cz

INZERCE FMP 2103/01

INZERCE FMP 2107/01

INZERCE FMP 2060/06

Obec Palkovice ve spolupráci se zájmovými organizacemi, vyhlašovatelé soutěže Vesnice roku a Moravskoslezským krajem Vás srdečně zve na:

IX. FESTIVAL DECHOVK, PIVNÍ A GULÁŠOVÉ SLAVNOSTI

SLAVNOSTNÍ PŘEDÁVÁNÍ CEN KRAJSKÉHO KOLA VESNICE ROKU 2024

Javořinka, Černovická dechovka,
All Brass band, Havlíčkobrodská 12,

programem provede Kaczi a Marian Žárský, soutěž o NEJ guláš, pivo z řady pivovarů,
bohaté občerstvení, program pro děti, večerní taneční zábava.

sobota 13. července 2024 od 11:30
VOLNOČASOVÝ AREÁL ZA TĚLOCVIČNOU V PALKOVICÍCH

Vstupné: ZDARMA Více informací na: www.palkovice.cz a www.facebook.com/ObecPalkovice ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA.
Na akci bude pořízováno reportážní foto a video pro potřeby zveřejnění v obecním zpravodaji, webu apod.

